

Energiaturveyrittäjät kaipaavat suoraa taloudellista tukea

Energiaturpeen alasajo puhuttaa turvetuottajia. Ala on ollut ennätyksellisessä syöksykierteessä, mikä johtuu sekä poliittisista linjauksista että markkinoiden romahtamisesta, päästökaupasta ja viimeaikaisista veroratkaisuista.

■ Kari Laasasenaho, Risto Lauhanen

Samalla on puhuttu Euroopan unionin (EU) oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista (Just

Transition Mechanism, JTM), jolla halutaan tukea niitä toimialoja, joihin ilmastopäästöjen vähentä-

minen vaikuttaa eniten. Suomessa tukea on päätetty kohdistaa erityisesti energiaturvetuotantoon, kun muualla EU:ssa tukea ollaan myöntämässä kivihiihivaltaisille alueille. Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi sisältää sekä laina- että tukipohjaisia toimia.

JTM tuskin korvaa menetyksiä

JTM sisältää myös Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (Just Transition Fund, JTF), jonka käyt-

töehdoista ja rajauksista käydään tällä hetkellä keskustelu EU:n komissiossa. Päätöksiä tuen käyttöehtoihin odotetaan. Käyttöehtojen rajaukset ovat Suomen kannalta oleellisia, sillä oikeudenmukainen siirtymä on lähtökohtaisesti suunniteltu Keski-Euroopan kivihiihlikaivosteollisuudelle.

Liian myöhään, liian vähän, väärään kohteeseen?

Tuen rajaukset ja sanamuodot

Energiaturpeen käytön väheneminen voi vaarantaa myös eteläpohjalaisten maatilojen kuiviketurpeen käytön. Kuva: Risto Lauhanen.

ovat tärkeitä myös Suomen turveteollisuudelle. Elinkeinojen näkökulmasta onkin erittäin tärkeää, että yrityksiä kuunnellaan oikeudenmukaisen siirtymän toteutumiseksi. Pelkona on, että EU:n suunnalta tulevat tukitoimet tulevat yritysten näkökulmasta liian myöhään tai ne perustuvat väärin tulkintoihin energiaturvealasta.

150 turvetuotantoyritystä

Etelä-Pohjanmaalla on julkisten yritysrekisterien mukaan lähes 150 yritystä, joiden toimialaksi on merkitty turvetuotanto, ja monialayrittäjäyttä on paljon. Energiaturveyrittäjäkysely lähetettiin 140 eteläpohjalaiselle turvealan yritykselle. Vastauksia saatiin 37 yritykseltä kyselyn vastausosuuden ollessa yli 26 %.

Kaikki eivät eläköidy 2020-luvulla

Huomattavaa on, että vastaajista 57 % oli alle 50-vuotiaita. Vastajat edustivat juuri sitä ikäryhmää, jolla on paljon työvuosia jäljellä. Näille yrittäjille oikeudenmukainen siirtymä on erityisen tärkeä. Lisäksi lähes 60 % yrittäjistä hallinnoi yli 50 hehtaarin turvetuotantoalaa. Vastanneista suurimman osan yhtiömuotona oli osakeyhtiö. Suurimmalla osalla yrityksen liikevaihto alitti miljoonaa euroa vuodessa (turpeen osuus 10–100 % liikevaihdosta).

Yrittäjät haluavat suoraa taloudellista tukea

Kyselyn ennakkotulosten mukaan yrittäjät haluavat eniten suoraa tukea taloudellisista tukimuodoista. Yli 80 % vastaajista kannatti suoraa taloudellista tukea kompensoimaan energiaturveyrittäjän menetetyt työt sekä turhat kone- ja laitehankinnat. Lisäksi yli puolet vastaajista kannatti suoraa taloudellista investointitukea uusiin hankintoihin ja toimiin energiaturveyrittäjille sekä suoraa tukea turvetuotantoalueiden jälkikäyttöihin (esim. metsitys, ennallistaminen, kosteikko).

SeAMK:n tutkimus yritysten näkemyksistä

Koska energiaturpeentuotanto on erityisen tärkeää juuri Etelä-Pohjanmaalla, Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK) toteutti kyselyn energiaturveyrittäjille oikeudenmukaisesta siirtymästä syksyllä 2020. Tutkimus on ollut yksi ensimmäisistä määrällisistä tutkimuksista

↑ Yli 80 % vastaajista kannatti suoraa taloudellista tukea kompensoimaan energiaturveyrittäjän menetetyt työt sekä turhat kone- ja laitehankinnat. Kuva: Tage Fredriksson.

Koulutus- ja kehittämistoimet toissijaisia

Huomattavaa oli, että energiaturveyrittäjistä vain alle 10 % kannatti tuen myöntämistä jatkuvaan oppimiseen ja uudelleen- koulutukseen. Tulokset antavat ymmärtää, että uudelleen- koulutuksen merkitys voi olla aiempaa oletettua pienempi. Toki yrittäjien työllistämien perheenjäsenten ja kausityöntekijöiden tilanne voi olla eri ja asiaa pitäisikin selvittää erikseen.

Tuen ehtona omarahoitus

Kyselystä selvisi, että eteläpohjalainen yrittäjähenkisyys on vahvaa. Yrittäjät ovat omaehtoisia ja itsellisiä, jolloin ulkopuolelta tulevaan tukeen suhtaudutaan varauksella. Suora taloudellinen tuki ratkaisisi monen yrittäjän kohtaaman taloudellisen epävarmuuden. Arvonsa menettäneen erikoiskaluston myyminen tulee olemaan hankalaa ainakin kotimaisille ostajille. Tällä hetkellä on tiedossa, että ainakaan JTF varoja ei voida käyttää suoraan kompensoiviin

tulonmenetyksiin. Lisäksi rahoituksen saaminen edellyttää tällä tietoa omarahoitusta. Uhkana on, että väärin suunnatut tukitoimet jäävät käyttämättä, vaikka rahaa olisi jaossa. Herääkin kysymys, kuinka oikeudenmukaisen siirtymän tukimuodot vastaavat siihen, mitä energiaturveyrittäjät oikeasti haluavat? ■

Kyselyä ovat tukeneet Maa-seuturahasto, MTK Säätiö, Töysän Säästöpankkisäätiö, Seinäjoen Energia Oy ja EPV Energia Oy HYBE-hankkeen kautta. Kyselyä kommentoivat Bioenergia ry, Etelä-Pohjanmaan liitto sekä Vaasan yliopiston Vebic.

Heizohack
RUMPUHAKKURIT

FINNMAMMUT OY
- 30 vuotta laatukoneita -

LASCO

PUUTAVARAKOURAT

RUUVIHALKAIJAT

ILMAKATTILAT

OTA YHTEYTTÄ!
FINNMAMMUT OY
14500 IITTALA

FINNMAMMUT OY
www.finnmammut.fi
finnmammut@finnmammut.fi

040-5924154
0400-106226